

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Zkušenosti studentů v programech sociální práce a zdravotně
sociální péče s pracovní povinností a dobrovolnictvím v době
pandemie Covid-19

**Marie Špiláčková, Kateřina Glumbíková, Veronika Zegzulková, Iva Tichá,
Pavλίna Rabasová**

**Humanitas 2021
Jihlava**

Úvod

- V roce 2020 zažili studující oboru sociální práce a oboru zdravotně-sociální péče zcela bezprecedentní situaci.
- Teoretickou i praktickou výuku „narušila“ situace první vlny pandemie Covid-19 v jarních měsících (březen-květen 2020) a českou vládou vyhlášený nouzový stav (66 dnů).
- V rámci vyhlášeného nouzového stavu museli povolání studenti prezenční formy studia nastoupit ze dne na den bez předešlé znalosti obsahu pojmu na pracovní povinnost, kterou uděloval studujícím hejtman příslušného kraje.

Úvod

- Krajský úřad MSK celkově v kraji oslovil 600 studujících a z nich do pracovní povinnosti nastoupilo 98 studujících, z toho bylo 33 studujících FSS OU.
- Další možností k aktivní pomoci byla dobrovolnická činnost.
- Studující ani vzdělavatelé nebyli na tuto novou situaci připraveni.
- Studenti se setkávali v praxi s novými výzvami, a to nejen v podobě konkrétních činností, ale také v podobě kontaktu s cílovými skupinami, s nimiž nemuseli mít předchozí zkušenost.

Cíl

- Analyzovat žitou zkušenost studentů sociální práce a zdravotně-sociální péče Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity v kontextu jejich výkonu pracovní povinnosti nebo dobrovolnické činnosti v období „první vlny“ pandemie Covid-19 a vyvodit doporučení pro vzdělavatele v sociální práci.

Metodika

- **Design:**
Kvantitativně-kvalitativní studie.
- **Metody:**
Elektronický dotazník s otevřenými otázkami – celkem 26 otázek.
Byla provedena tematická analýza kvalitativních dat s využitím poziční mapy.
- **Výzkumný soubor:** tvořilo celkově 58 studentů FSS (33 PP, 35 dobrovolníků).

Analýza dat

- návratnost dotazníků - **56,89 %** (84,8 % studentů Bc. a 15,2 % NMgr.).
- Pracovní povinnost plnili v **69,7 %** případech v domovech pro seniory.
- Cílové skupiny, kde studenti pomáhali: 87,9 % senioři, dále rodiny s dětmi a osobami s tělesným postižením a s osobami bez domova.
- Činnosti související s ochranou rizikových skupin obyvatel, např. donáška nákupu potřebným (15,2 %), roznáška desinfekčních prostředků (15,2 %), šití roušek (12,1 %) a telefonická pomoc (9,1 %).

Výsledná témata

- Pracovní povinnost
  - Motivy pro výkon pracovní povinnosti
  - Pozitivní/negativní hodnocení výkonu pracovní povinnosti
  - Doporučení organizátorům pracovní povinnosti
- Dobrovolnická činnost
  - Motivy pro výkon dobrovolnické činnosti
  - Pozitivní/negativní hodnocení výkonu dobrovolnické činnosti

Implikace, diskuse a závěr

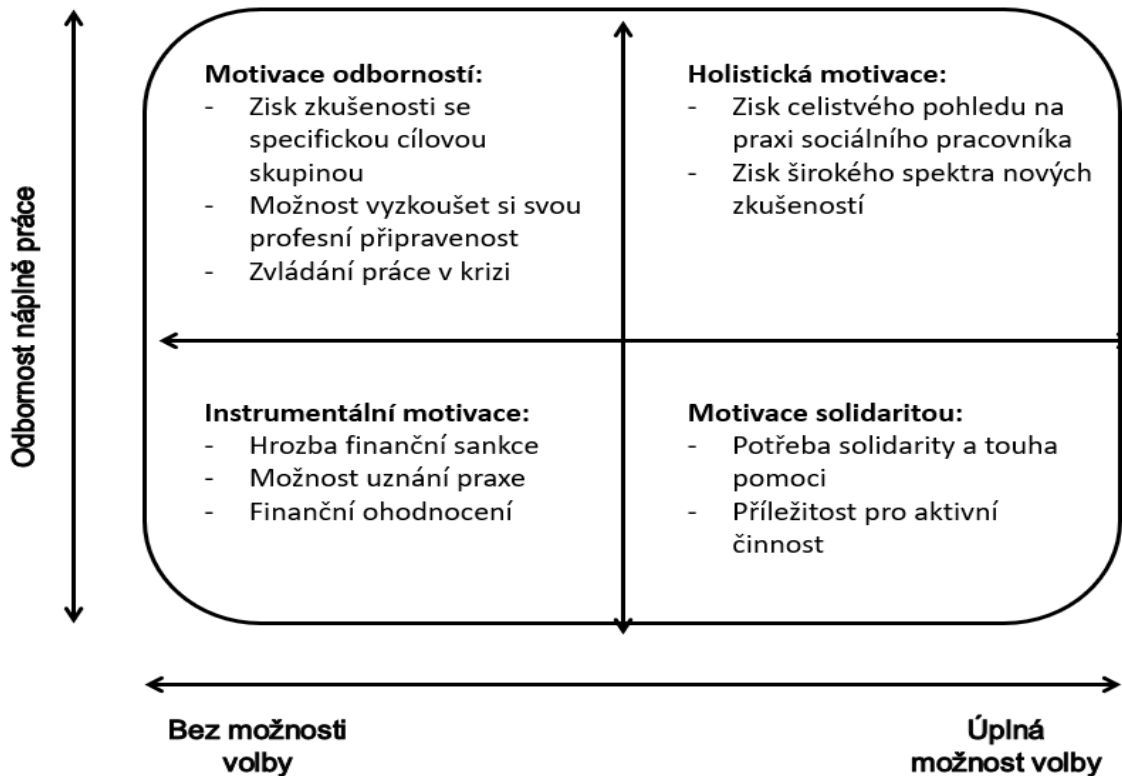
- Výzkum byl zaměřen na vnímání výkonu pracovní povinnosti nebo dobrovolnické činnosti studujícími FSS OU v době pandemie Covid 19.
- Autoři se zaměřily zejména na identifikaci motivů studujících pro výkon pracovní povinnosti a dobrovolnické činnosti.

Implikace, diskuse a závěr

- Výsledky výzkumu odhalily čtyři pozice motivace výkonu sociální práce, a to motivaci instrumentální, odbornou, solidární a holistickou.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení

Pro vzdělavatele v
sociální a zdravotně-
sociální práci

Pro poskytovatele
zdravotnických a
sociálních služeb

Pro státní správu

Pro další výzkumy

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro vzdělavatele v sociální a zdravotně-sociální práci

Flexibilita studijních plánů

- Studijní programy - studijní plány - konkrétní předměty, ve kterých by byli studenti seznamováni s činnostmi, které se během pracovní povinnosti jeví jako důležité (celková hygienická péče o klienta, příprava a podávání stravy, komunikace s klientem a další).
- Mezipředmětová provázanost, simulační centra, nácvikové byty, virtuální realita.
- Při aktivaci nouzového stavu umožnit studentům krátký kurz základních teoretických a praktických dovedností v rámci přímé obslužné péče o klienty.
- Maximálně flexibilní studijní plán pro studenty, kteří by i v krizových situacích dokázali plnit studijní povinnosti, mezipředmětová provázanost - optimalizace studijních povinností.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro vzdělavatele v sociální a zdravotně-sociální práci

Flexibilita studijních plánů

- Uznání pracovní povinnosti či dobrovolnické činnosti za výkon praxe i přesto, že bude student v některých situacích vykonávat činnosti, které budou v rozporu s očekávanými kompetencemi dané studující profese, či nebudou zdaleka dosahovat odborných kvalit.
- Umožnit studentům prioritizaci cílových skupin klientů k uvědomění si preferencí cílových skupin pro další profesní rozvoj studenta.
- V případě nezvládnutí studia umožnit studentům bezplatné prodloužení studia aj.
- Přesto dodržet soulad s legislativním rámcem upravující získávání a uznávání způsobilosti k výkonu vybrané regulované profese.
- Systémové změny na národní i mezinárodní úrovni.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro poskytovatele zdravotnických a sociálních služeb

Mentoring a komunikace

- Průběžně zajišťovat připravenost personálu na spolupráci se studenty.
- Posílit na pracovištích možnost vzdělání v oblasti mentoringu a rozvoje komunikačních dovedností.
- V nouzovém stavu připravit personál na možný zvýšený nápor studentů na pracovišti.
- Explicitně vymežit druh a rozsah vykonávaných prací, které mohou pracovníci od studentů očekávat.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro státní správu

Kdy a jak komunikovat / nařizovat pracovní povinnost, krizový management

- Optimalizace krizových plánů v rámci krizového řízení a managementu na úrovni vzdělávacích institucí, kraje a státu.
- Pro státní správu a vzdělávací instituce za vzájemné součinnosti vytvořit doporučené postupy pro efektivní komunikaci v rámci nařizování pracovní povinnosti.
- Pokud student vykonává praxi v určitém typu zařízení a současně s tímto je aktivován nouzový stav s urgencí povolání studentů do pracovní povinnosti, jeví se efektivnější ponechat studenty na stávajících pracovištích s výkonem praxe, kde se předpokládá účast studentů na pracovní povinnosti. Ostatní studenty je pak možné udržovat v záloze pro saturování chybějících pozic.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro státní správu

Kdy a jak komunikovat / nařizovat pracovní povinnost, krizový management

- Do určitých typů zařízení povolávat studenty systematicky z více oborů a tím propojovat mezioborovou spolupráci. V domově pro seniory by se tak sešli v daný okamžik studenti z více oborů (medik, všeobecná sestra, sociální pracovník, ergoterapeut, a další). Rozdělení prací by bylo v rámci kompetencí efektivnější.
- Vzájemný konsenzus na připravenost státní správy, IZS, zřizovatelů zdravotních a sociálních služeb, vzdělavatelů aj. je nutností pro bezpečné zvládnání mimořádných událostí.

Implikace, diskuse a závěr

Doporučení pro další výzkumy

Nastavit připravenost státní správy, vzdělávacích institucí a studujících na podobné situace

- Výsledky výzkumu jako základ doporučení pro vzdělavatele v sociální a zdravotně-sociální práci.
- Téma je výzvou, jak pro praxi výkonu sociální a zdravotně-sociální práce, tak pro vzdělavatele v sociální práci a zasloužilo by širší výzkumnou pozornost.
- Tvorba doporučených postupů, jejich ověření a implementace do praxe.

Implikace, diskuse a závěr

- Pracovní povinnost i dobrovolnická činnost nabízí studentům pozitivní i negativní přínos.
- Studenti se setkali s výkonem činností, které nespadají do kompetencí profese sociálního pracovníka nebo zdravotně-sociálního pracovníka a byli vystaveni psychicky a fyzicky náročným úkonům.
- Přesto získali nové zkušenosti, znalosti, dovednosti a ucelený pohled na profesi sociální práce v rámci daných organizací s jedinečnou možností naučit se zvládat práci v krizových situacích.

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Děkujeme za pozornost